

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania R. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z udziałem zainteresowanej B. K.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczeń społecznych oraz podstawę wymiaru składek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 marca 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 1 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2015 r. oddalił apelację wnioskodawcy R. L., wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 20 listopada 2014 r., w którym to rozstrzygnięciu oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 maja 2014 r. W decyzji tej organ rentowy stwierdził, że zainteresowana B. K. jako osoba zatrudniona na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek R. L. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w okresie od stycznia 2011 r. do grudnia 2013 r. z wymienioną w decyzji podstawą wymiaru składek za poszczególne miesiące.

Sąd drugiej instancji ustalił, że wnioskodawczyni w ramach prowadzonej kancelarii radcy prawnego zawarła z B. K. umowę o dzieło w ramach której przyjęła

do wykonania księgi przychodów i rozchodów, dzienniki księgowe ksiąg rachunkowych, ewidencje VAT. Przedmiot dzieła obejmował weryfikację dostarczonych dokumentów, wpisywanie dokumentów księgowych do ksiąg i ewidencji VAT, ponumerowanie wpisanych dokumentów, wpięcie ich do segregatorów oraz wykonanie wydruków ksiąg i ewidencji do ostatniego dnia miesiąca. Umowa została zawarta na rok podatkowy. W ocenie Sądów obu instancji tak określone i realizowane zobowiązanie nie było umową o dzieło z art. 627 k.c., należało je zakwalifikować jako umowę o świadczenie usług, stanowiącą podstawę prawną objęcia ubezpieczeniami społecznymi.

Wyrok Sądu drugiej instancji wnioskodawczyni zaskarżyła skargą kasacyjną. Zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez oczywiste uchybienie art. 627 k.c. w związku z art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 353¹ k.c. Wnosząc o jej przyjęcie do rozpoznania wskazała na potrzebę wykładni art. 627 k.c. w związku z art. 65 § 2 k.c. i w związku z art. 353¹ k.c., w zakresie granic wykładni umowy przez sąd. W ocenie skarżącej wymienione przepisy budzą poważne wątpliwości i wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów w zakresie granic wykładni umowy przez sąd.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do rozpoznania.

Wystąpienie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. ma miejsce wówczas, gdy co do konkretnych przepisów brak w ogóle albo brak jednolitej, czy też ustalonej linii orzeczniczej. Zapatrywanie to staje się zrozumiałe, jeśli weźmie się pod uwagę, że wprawdzie Sąd Najwyższy jest organem władzy sądowniczej, powołanym do sprawowania wymiaru sprawiedliwości, jednak jego funkcja obliczona została na zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych (art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym). Mając w pamięci wskazany wyznacznik trzeba odnotować, że relacja zachodząca między umową o dzieło a umową zlecenie (czy też szerzej umowami o świadczenie usług z art. 750 k.c.), a także metoda kwalifikacyjna

służąca ich rozróżnieniu (znajdująca odzwierciedlenie między innymi w art. 65 § 2 k.c. i art. 353¹ k.p.c.) były materiały wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego.

Za punkt wyjścia mogą posłużyć rozważania przeprowadzone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 257/13, LEX nr 1438803. Wskazano w nim, że wprowadzie stosownie do art. 353¹ k.c., strony mogą dokonać wyboru rodzaju łączącego je stosunku prawnego, nie oznacza to jednak dowolności, bowiem przywołany przepis wprost wymaga, aby treść umowy nie sprzeciwiała się naturze danego stosunku prawnego, jego społeczno-gospodarczemu przeznaczeniu i ustawie (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2010 r., II UK 334/09, LEX nr 604221). W rezultacie w orzecznictwie skupiono się na wyinterpretowaniu cech konstytutywnych omawianych reżimów prawnych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 1976 r., II CR 193/76, OSPIKA 1976 nr 11-12, poz. 194, z dnia 12 lipca 1979 r., II CR 213/79, OSNCP 1980 nr 3, poz. 51, z dnia 20 maja 1986 r., III CRN 82/86, OSNCP 1987 nr 8, poz. 125, z dnia 27 maja 1983 r., I CR 134/83, OSPIKA 1984 nr 4, poz. 84 z glosą A. Szpunara i z dnia 25 listopada 2004 r., V CK 235/04, Biul. SN 2005 nr 4, s. 13). Charakterystyka umowy o dzieło i zlecenie, pozwalająca na wyznaczenie właściwości (natury) danego modelu umownego została przeprowadzona również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2013 r., II UK 26/13, LEX nr 1379926; z dnia 8 listopada 2013 r., II UK 157/13, LEX nr 1396414; z dnia 14 listopada 2013 r., II UK 115/13, LEX nr 1396411; z dnia 18 kwietnia 2012 r., II UK 187/11, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 115; z dnia 25 marca 2015 r., III UK 159/14, LEX nr 1677132). W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się prymat swobody umów, który może zostać przełamany w sytuacji, gdy strony układają treść więzi prawnej lub oznaczają jej cel niezgodnie z właściwościami (naturą) wybranego stosunku prawnego. Wskazane dyrektywy wynikają *explicite* z treści art. 353¹ k.c., znajdują też odzwierciedlenie w zasadach wykładni oświadczeń woli (art. 65 § 1 i § 2 k.c.).

Biorąc pod uwagę przedstawione zapatrywanie staje się jasne, że nie zachodzi potrzeba dokonania wykładni art. 627 k.c. w związku z art. 65 § 2 i w związku z art. 353¹ k.c., w „zakresie granic wykładni umowy przez sąd”, gdyż te

zostały wytyczone przez przywołane przepisy, a orzecznictwo w tej materii nie jest podzielone.

Sąd Najwyższy analizując wypowiedź Sądu Apelacyjnego i skargę kasacyjną nie dostrzegł występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego i nieważności postępowania. Skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona. W rezultacie nie doszło do spełnienia przesłanek z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Należało zatem orzec jak w sentencji.